

ÜZENET EGYKORI ISKOLÁMBA – TANÁRJELÖLTEK PEDAGÓGUSKÉPEI

Engler Ágnes és Kóródi Márta
Debreceni Egyetem, Neveléstudományi Tanszék

Kulcsszavak: tanárszerep, tanárjelölt, pályaorientáció

A közoktatás számos területén változásokat élünk át: szakértők hangsúlyozzák a paradigma-váltás szükségességét többek között a tanár-diák kapcsolatban, a tanítási-tanulási folyamatban, a tanárjelöltek oktatásában. A szaktárgyi tudáson túl fontos, hogy a leendő pedagógus alkalmassá váljon a pedagógiai munkára, illetve a pedagógiai technológia ismeretére és alkalmazására. Mindemellett a tanári pálya teljes embert kíván, s a szaktárggyal kapcsolatos ismeretanyag interpretálásának egyéni jellegzetességei mellett a pedagógus személyisége is jelentősen befolyásolja munkájának eredményességét.

A poszterbemutató keretei között a tanári tevékenység értékelésének egy sajátos szempontú megközelítésére vállalkozunk. Vizsgálatunk során a tartalomelemzés módszerét használtuk, amelynek anyagát a Debreceni Egyetem Neveléstudományi Tanszékén a 2004/2005. tanév első, és a 2005/2006. tanév második félévében meghirdetett Pedagógiai programfejlesztés kurzus során született szemináriumi dolgozatok jelentették. A hallgatók feladata a szakirodalmi források felkutatása és feldolgozása volt, valamint ezek kiegészítése, ötvözése diákori élményekkel, megfigyelésekkel, egyéni meglátásokkal. Beszámolóikban különböző nézőpontokból közelíthették meg tanáraikat, mivel a dolgozatok tartalmi követelményei erre vonatkozóan nem tartalmaztak konkrét irányelveket. Így találtunk példát az egyes tanárok személyiségére, tanítási és értékelési módszereire, szakmai kompetenciájára, fegyelmezési eszközeire vonatkozóan is.

Az esszék olvasása közben felfigyeltünk arra, hogy csaknem mindegyik munkában megjelenik egy hajdani pedagógus képe, aki – akár pozitív, akár negatív értelemben – hatással volt a tanárjelölt tanulmányaira, sőt, pályaválasztására. A dolgozatok szerzői nemcsak felvilágították tanáraikat egy-egy történet erejéig, hanem minősítették is a történéseket. Ez az értékelés számos esetben érintette a hallgatók pályaorientációját. Kutatásunk fő motivációját az jelentette, hogy tetten érjük a tanári pályára készülő egyetemisták visszaemlékezéseiben megjelenő pedagógusok szakmához és személyiséghez köthető jellemvonásait. A tipizálás során alkalmaztuk a hagyományos (tudós, hivatalnok, nevelő), illetve a más szempontok szerinti (személyiségjegyek, társadalmi szerepek, pályaorientáció, tekintélyelvűség, életkor, tapasztalat) tanártípusokba történő besorolást. Bár a múltban átélt élményeket természetesen minden esetben megsűrűrik és átfórmálják a tanárjelöltek mai meglátásai, ily módon mégis választhattunk arra a kérdésre, hogyan befolyásolják a gyakorló pedagógusok tanítói és nevelői munkájukkal egy új tanárnemzedék pedagógiai attitűdjeit.